

Moderat quasi recitativo

Veu

Un angel d'ales d'au-ra-des con-tant re-car-dós pas-tors

po-sa dalt de la bran-ca i els car-tes a quenta can-so

Viu

mf

Moderat dolç. mp.

Dei-xeu la sapa-la gerra pre-

-- neu sa-mar-ra i bas-to -- i al-- ceu-ros prest i se-- guin-me. Els

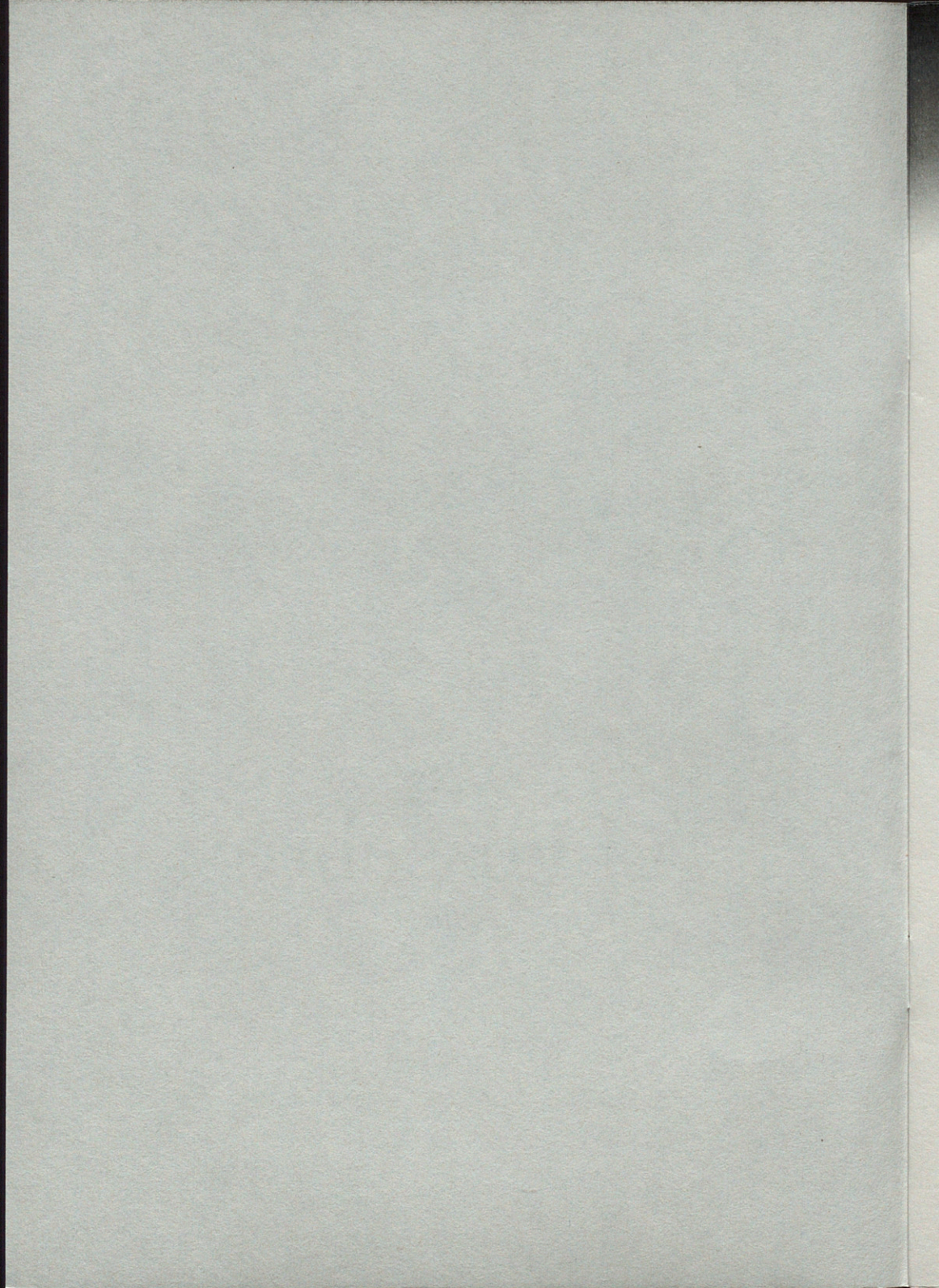
El Pessebre

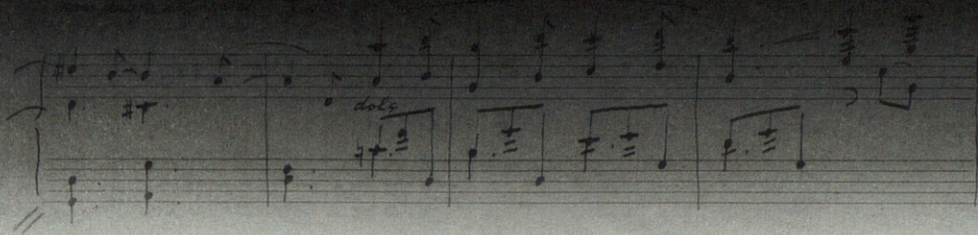
de Pau Casals

Lletra: Joan Alavedra

Versió reduïda: Antoni Ros Marbà

Oratori per a soprano, mezzo-soprano, tenor,
baríton, baríton-baix, cor i orquestra

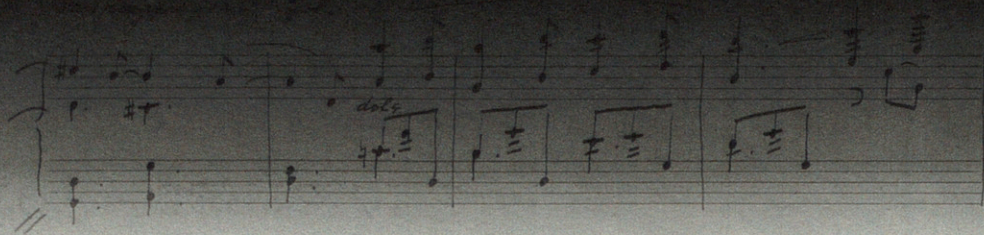

El propòsit d'aquesta versió reduïda de l'oratori *El Pessebre* de Pau Casals ha estat fer possible que formacions d'orquestra més petites puguin interpretar aquesta obra. La base és la instrumentació d'Enric Casals, germà i col·laborador proper del mestre Pau Casals. Això assegura que el caràcter i l'esperit de l'obra, que es va compondre durant els anys d'exili a Prada de Conflent al sud de França, s'hagin conservat plenament.

Es feia necessari tenir una versió més adaptable a les possibilitats no subjectes a les grans formacions simfòniques i a les grans masses corals. Per això, la Fundació Pau Casals, així com Marta Casals Istomin, em convidaren a dur a terme aquesta versió per a orquestres de format mitjà i cor. D'aquesta manera no és necessària una gran massa coral.

Aquesta versió es pot interpretar amb una orquestra de 55 músics i un cor de 50 a 60 cantants. D'altra banda, l'omissió de determinats fragments que formen part de la totalitat de l'Obra, li donen agilitat suficient sense malmetre el curs de la narració. La versió reduïda té una durada de 90 minuts, enlloc de 120 per a una actuació completa.

Antoni Ros Marbà
Barcelona, juliol del 2023

Preludi

1. L'anunciació als pastors

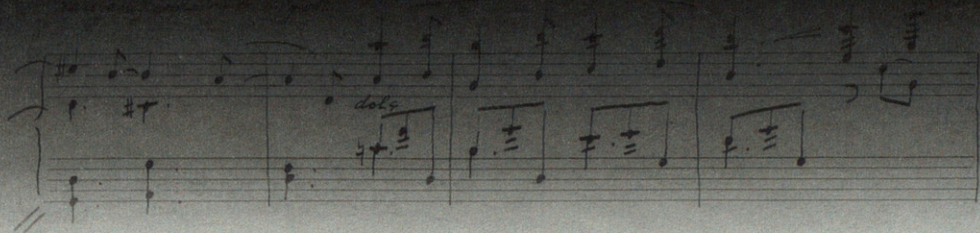
Un àngel d'ales daurades
vola al recer dels pastors,
es posa dalt de la branca
i els canta aquesta cançó:
– Deixeu la sopa i la gerra,
preneu samarra i bastó
i alceu-vos prest i seguiu-me.
Els xais ja els guardarà el gos.

– No heu sentit quina veu fina?
– Era veu o violí?
– Era un bel d'anyell en somnis.
– Era l'aigua. Un rajolí
que lliscava en tou de molsa
per no despertar el matí.
– No seria aquell estel
que brilla tant dalt del cel?
Mireu-lo com fa camí!

Suaus voladúries
fan fremir els espais.
Cèliques cantúries
encisen els xais
que el pastor governa
amb el flabiol.

Fins la flama viva
detura el seu vol.
I, de cop, la nit s'aquieta.
Es fa un silenci molt gran
i una veu suspesa en l'aire
modula, d'un to vibrant:
– Pastors, correu! A un estable
dels afores de Betlem
s'hi ha acomplert un miracle
com mai més cap no en veurem.
El Fill de Déu en persona
és nat en la nostra carn.
El Fill de Déu és nat
i fa un plor de criatura.
Glòria a Déu en l'altura!
Aneu-hi, pastors, volant,
L'estel us farà de guia.
La meua veu, companyia.

Un pastor agafa un pollastre,
l'altre, un anyellet ben fi,
l'altre, un xai de la ramada,
l'altre un gall dindi polit.
De mel una gerra plena
s'emporta el que és més petit.
Quan passaven la carena
tot just trencava el matí.

2. El pescador

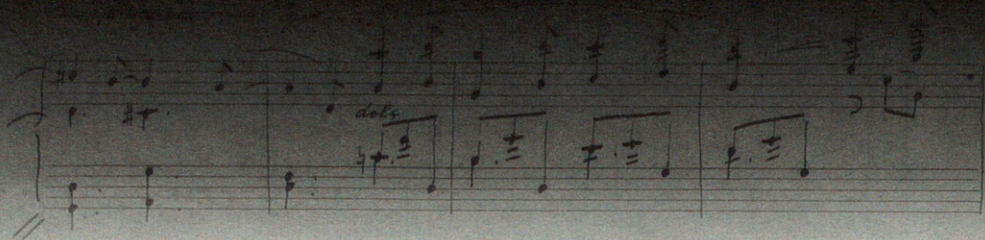
A la riba humida
seu el pescador.
– Veniu amb nosaltres?,
li fan els pastors.
– D'aquest riu que passa
espio el corrent.
En l'ona lluenta
cerco el peix d'argent
que amb la cua viva
travessa els cristalls
transparents i frescos
dels amagatalls,
on mon ham l'espera
amb l'esquer traïdor,
en l'ombra que en l'aigua
fa aquest saüquer d'or.
– Doncs au, bona pesca!
Seguim endavant.
– D'amagat dels pares
digueu a l'Infant
que li pesco els peixos
que haurà de donar
a les grans gentades
que iran a escoltar
les santes paraules
que voldrà dictar.
Ell, el Gran Pescaire,
se n'alegrarà.

3. L'estel

L'estel esclata
de llum de plata.
Blava celístia
vesteix la nit.
En dolç ensomni
dorm la natura
extasiada
per l'infinit.
Ni el vent sospira
ni l'aigua canta
i l'au nocturna
calla el seu crit.
Pel prat fulgura
claror encantada.
Per l'herba passa
un raig d'estel.
Quan il·lumina
la branca nua
les flors esclaten
al bes del cel.

4. La vella que fila

Hi ha una àvia que fila
al peu d'un portal.
– Veniu amb nosaltres!
És nit de Nadal!

– Vosaltres rai... Els xais us dormen sols,
i al matí us els vigila el gos d'atura.

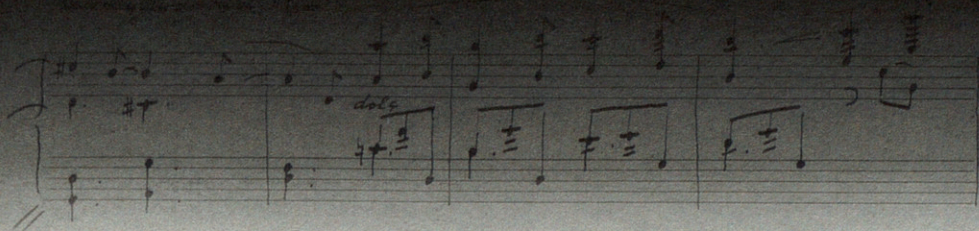
La meva feina, sols la puc fer jo
i, si és dolça a les mans, al cor és dura.

He de filar per a teixir-ne un drap
que guardarem amb herbes oloroses
fins que, un dia terrible, el que ara és nat,
passi les seves hores doloroses.

Ja em sembla veure'l com, carrer amunt,
trampolant per les pedres punxegudes,
va arrossegant la creu, i mira amb un
esguard ardent
el posat de la gent,
les boques mudes.

I una dona s'avança, no pot més,
el rengle dels soldats burla, lleugera,
i, amb un drap, que és d'aquest que jo faré,
li eixuga el rostre, sang i polseguera
i suor i llàgrimes, angoixa mortal,
i li dona el consol d'un drap frescal
que Déu segella de sa Imatge Vera.

També el veig dalt d'un cim tempestuós,
el llamp ferint la negra nuvolada,
la terra somoguda amb tremolors,
el vent irat batent la creu alçada.

I Ell, clavat dalt, amb el cabell dispers
voleiant sobre el rostre de dolcesa
amb el cos minso tot ratllat de sang
que s'escola en filets per sa nuesa.

I, a mitja nit, un grup d'amics fidels
baixa el seu cos, despulla erta i morta,
i, a la claror indecisa dels estels,
l'embolcalla en un drap i se l'emporta...

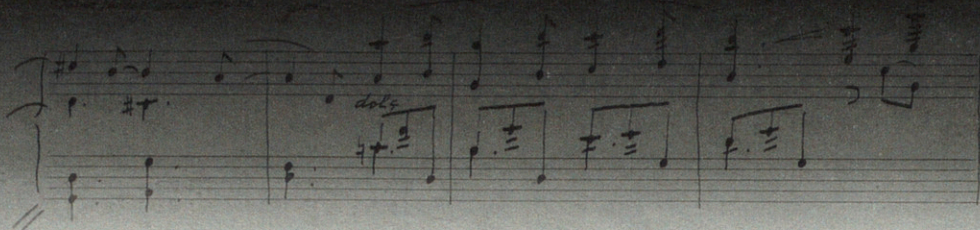
I és aquest drap, pastors, altra vegada,
el que l'acollirà en aquell instant.

Digueu, doncs, a l'Infant, que aquesta vella
no va a adorar-lo perquè està filant.

Digueu-li baix, que no ho senti la Verge,
Pobre Mareta que ha de patir tant...

5. La caravana

Per la carena de la muntanya
gran caravana va endavant.
Tres Reis com torres
sobre camells van cavalcant.
A peu, els patges, amb una corda,
les bèsties altes van estirant.

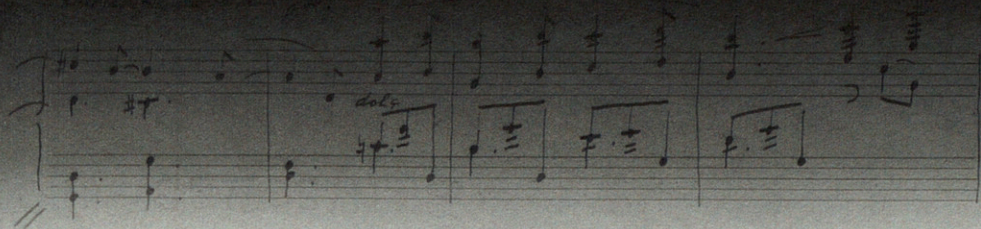
6. Els tres patges

Encara no hi som?
És la fi del món!
No faig cap més passa.
Que crua és la nit!
Quin fred tinc als dits!
El morro pansit
del camell es glaça.
La neu cau a flocs
i anem sense esclops.
Bé, vaja! Això és massa.
Hem passat mercats,
hostals i ciutats
plens de veus amigues,
i, au! Apa! Endavant!
No t'hi encantis tant!
Marxa, travessant
deserts i garrigues!
Ells se van xalant
i tu vés sirgant
amb dàtils i figues.
I, al capdavall, què?
Aneu a saber...
Me'n faré l'estella!
Adéu, cavaller,
i sabre i corser!
Adéu, mercader!
Ai, adéu, donzella!
No tinc ulls per res,

puc mirar només,
amunt, a l'estrella.
Palmera reial,
caseta frescal,
ombra regalada.
Fillet d'ulls de cel,
colom sense fel,
patisset de mel,
coqueta ensucrada.
Pati acollidor,
brollador sonor.
Esposa estimada!

7. Cor dels Camells

Del llunyà Orient
un estel lluent
ens guia amb llum bella.
Venim lentament
del sorral calent
seguint una estrella.
De la gran calor
sense transició
som al fred que pela.
Els geps entumits,
els genolls rendits,
i la carn se'ns gela.
Que en són de pesats
els pendants sobtats

d'aquestes muntanyes!
Quan s'acabarà
tan llarg caminar
per terres estranyes!

8. Cor del Reis Màgics

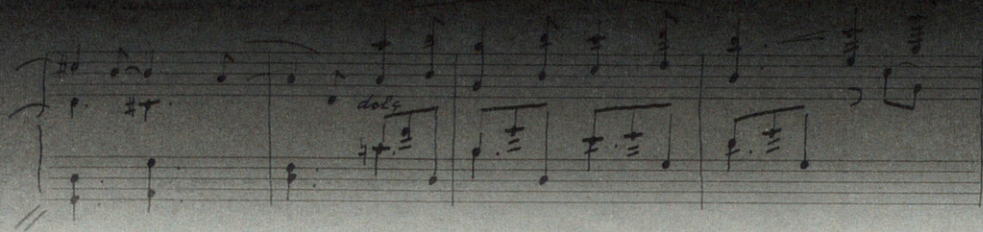
Només nosaltres sabem el misteri
del naixement d'aquest Petit.
Per signes i estels veiem l'encanteri
d'aquesta augusta nit.
De terres llunyes venim a veure
si els nostres càlculs han reeixit.
Aquest matí ja podrem creure
que el curs dels astres no ha mentit.
Quan l'estel pari en l'angle abstracte
que en el cel ample dibuixem
tindrem, dessota, el lloc exacte
que, des de fa tant temps, cerquem.
Dins un portal, un pobre estable.
I dins l'estable, el Nen.

Intermezzo

9. La Mare de Déu

Volia ser serventa
de casa del Senyor.
I mentre, agenollada,
a Déu, amb un gran plor
li deia: «—Em sento indigna
de gosar voler tant»,
la finestra s'obria
i m'omplia d'espant.
Un àngel d'ales blanques
s'estava davant meu.
—«Salve, Maria!» —em deia—
Seràs Mare de Déu».
Déu vos salve, Maria,
plena de gràcia.
El Senyor és amb Vós,
beneïda sou Vós
entre totes les dones.
I beneït és el Fruit
del Vostre Sant Ventre
Jesús.

I el meu rés començava
callat, en aquell instant.
Rés que perdura encara,
rés que durarà tant

com visqui el Fill de Glòria
que és nat aquesta nit.
Com duri Sa memòria.
Com, fins a l'infinit
dels temps, el necessiti
el món per als seus mals
si Sa Sang i mes llàgrimes
no us basten per renta'ls.

10. Sant Josep

Oh Déu, que des del si de Na Maria
un somni m'enviàreu ple de cel
i em demanàreu que li fos fidel
a desgrat del que l'ull em descobria!
Ara us veig fet Infant i sou fill meu
—pobre fuster aureolat de glòria!—;
amb el ribot guanyaré el pa d'un Déu
que l'ha de dar al món perquè no mòria.

11. La nit de Nadal

L'estel brilla en la nit pura
i es detura al firmament.
Els camps són sembrats d'argent.
Fa una nit quieta, segura.
Si no pot ser un crit del vent,

no sentiu com un lament,
com un plor de criatura?

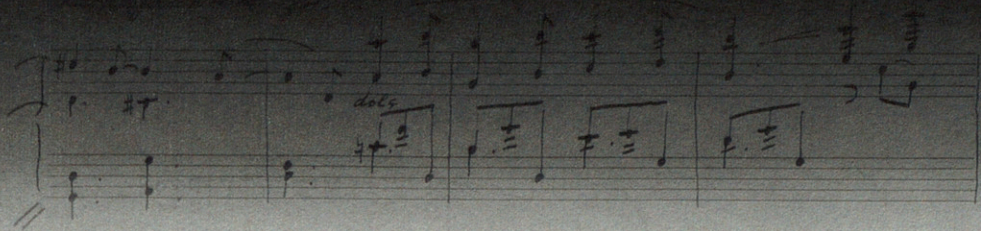
12. El plor de l'Infant Jesús

Oh, plor que penetra el món!
Enmig del seu son pregon
el cor de cada home plora.
Què cau dels ulls adormits
lliscant pels rostres rendits?
Quina tristesa els acora?
També cau dels ulls del cel
llàgrima de llum, l'estel,
que es fon a dins del pessebre
en l'Infant que l'ha cridat
així que els ulls ha badat
ferint d'esclat la tenebra.

13. Els Tres Reis

I apareixen els tres Reis,
els mantells blancs de gebrada.

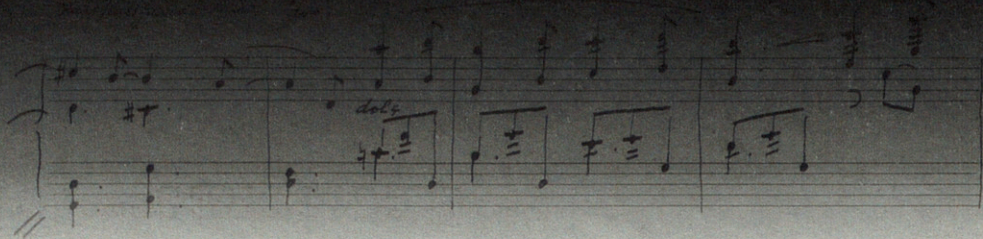
Tots s'atansen a Jesús
amb el cor ple d'alegria.
Els Reis es van inclinant
amb gran gest de cortesia.

L'Infant se'ls mira seriós.
Callen Josep i Maria.
La mula i el bou, atents,
drecen l'orella i espien.
—Déu vos guard, Josep!
Déu vos guard, Maria!
Venim a adorar
l'Infant que us naixia.
Què li donarem
que ben grat li sia?

14. Hosanna

I tot es transfigura en un moment.
Un àngel sobrevola tot Betlem,
com vent de Déu que l'ample espai agita.
I un gran toc de trompeta furient,
que esquinça el cel de cap a cap, suscita
en l'esperit dels que adoren, espavent.
Però no dura pas el bell esglai
perquè del cel ja cau, com un desmai,
un estol d'àngels que a l'encís invita.
Tot el que fou espant, crit i remor,
és ara beatitud, impuls d'amor
que els cors i els cels inflama de pregària.
Reis i pastors, tothom s'ha agenollat
al davant de l'Infant il·luminat
per la claror que vessa de l'alçària.

Vibren mil harmonies dalt dels cels.
En la nit clara han mort tots els estels
i un bes immens travessa la natura.
Els braços cerquen els braços germans.
Reis i pastors s'estrenyen fort les mans
i el llavi diu una paraula pura.

15. Glòria

- Glòria a Déu! Cantem! Glòria en l'altura!
- Glòria a Déu i a tota criatura!
- Pau a la terra!
- Mai més pecat!
- Mai més cap guerra!
- Pau als homes de bona voluntat!
- Pau!

FUNDACIÓ
Pau Casals

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

50 ANIVERSARI DE LA MORT DE
PAU CASALS
1973 - 2023

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura